

Tudományos írás

1. Bevezetés. A tudományos értekező próza műfajai.

2023. 09. 05.

Biró Tamás, OR-ZSE

Bemutatkozás

Biró Tamás

(dr., docens)

• Fogadóóra:

emailes egyeztetés alapján

• Email:

birot@or-zse.hu,

alternatív címek probléma esetén:

birot@birot.hu, biro.tamas@btk.elte.hu

Kérdés esetén keressenek emailben bátran!

• <https://or-zse.hu/biro-tamas/>, <http://www.birot.hu>, <http://birot.web.elte.hu/>

A kurzus alapadatai

Cím:	Tudományos írás
Cím angolul:	<i>Academic writing</i>
Az óra időpontja, helye:	Kedd, 8:30 – 10:00, II. em. 4.
Tárgykód:	JDAJUD210
Követelmény típusa:	gyakorlati jegy
Tárgyfelelős:	Judaisztikai Tanszék
Digitális felület:	Moodle
Honlap:	http://birot.web.elte.hu/courses/2023-tudszov/
Háttéranyag:	http://birot.web.elte.hu/tudszov/

MOODLE

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem digitális oktatási felülete

ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ – ZSIDÓ EGYETEM
JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY – UNIVERSITY OF JEWISH STUDIES
בית-מדרש לרבנים – האוניברסיטה ללימודי היהדות בהונגריה
תל"ח 1877

Kurzusleírás

Kurzusleírás:

- <https://birot.web.elte.hu/courses/2023-tudszov/tudszov.pdf>
- a Moodle-ban

Jövő hétre olvassák el!

Egy bemelegítő teszt

<https://forms.gle/NgL7jwMok4jE2zZ97>

A kurzus célja

- Felkészítés a tudomány mint szakma művelésére:
  - Tudományos szövegek (szemináriumi dolgozat, szakdolgozat, tanulmány...) írása
  - Ez a féléves kurzus egy hosszú út első állomása. Folytatása a második félévben (könyvtári ismeretek), majd szakdolgozati szeminárium. Később is, egészen phd-ig.
- Az elsajátítandó készségek hasznosak a tudományon kívül is, bármely diplomás munkakörben.
- Judaisztikai ismeretek (például nevek, évszámok...) rejtett formában csak.

Tudományos értekező próza – *mi az???*

Műfajok:

- Szemináriumi dolgozat → tanulmány, folyóiratcikk
- Szakdolgozat → doktori disszertáció → monográfia
- Prezentáció órán → konferenciaelőadás, tanítás
- Konferenciaabsztrakt
- Könyvismertetés, recenzió
- Bíráló
- Kutatási terv, pályázat
- ...

Tudományos értekező próza – *mi az???*

Műfajok:

- Szemináriumi dolgozat → tanulmány, folyóiratcikk
- Szakdolgozat → doktori disszertáció → monográfia
- Prezentáció órán → konferenciaelőadás, tanítás
- Konferenciaabsztrakt
- Könyvismertetés, recenzió
- Bíráló
- Kutatási terv, pályázat
- ...

Ezek közül csak néhány műfajt érintünk ebben a félévben!

Tudományos értekező próza

Mi jellemezi ezeket a műfajokat?

Tudományos értekező próza

Mi jellemezi ezeket a műfajokat?

- Formális (hivatalos) nyelvválasztás
- Tudományos szóhasználat
- Akadémiai helyesírás
- Esztétikus megjelenés
- Egzakt érvelés, tiszta gondolatmenet
- ...

Tudományos értekező próza

Mi jellemezi ezeket a műfajokat?

- Formális (hivatalos) nyelvválasztás
- Tudományos szóhasználat
- Akadémiai helyesírás
- Esztétikus megjelenés
- Egzakt érvelés, tiszta gondolatmenet
- ...

**Más nyelveken is
ugyanez a jelenség!**

De kisebb különbségek:

- kultúránként, koronként
- tudományterületenként
- műfajonként
- szerzőnként

Példaszöveg:

hol sérülnek a műfaji szabályok?

*A haszkala, a zsidó felvilágosodás első kiemelkedő alakja Moses Mendelssohn volt. 1729-ben születet németországba Dessauban és 1786-ban döglött meg Berlinben. A Kant előtti német philosophia kiemelkedő alakja. **A Német Tudományos Akadémia egyik pályázatán az esszéjével első díjat nyert, második helyre szorítva Kantot.** Szegény zsidó családból származott. Fő műve a „Jeruzsálem, avagy A vallási hatalom és a zsidó vallás” (1783). 1767-ben írt Phaeton című értekezését a lélek hallhatatlanságáról. 😊*

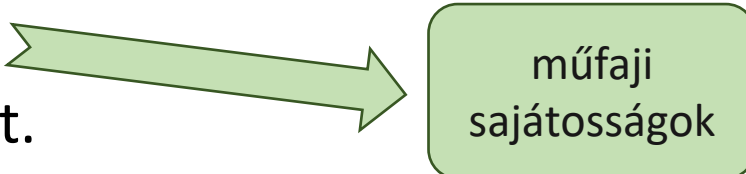
Példaszöveg:

hol sérülnek a műfaji szabályok?

A haszkala, a zsidó felvilágosodás első kiemelkedő alakja Moses Mendelssohn volt. 1729-ben született németországban Dessauban és 1786-ban döglött meg Berlinbe. A Kant előtti német philosophia kiemelkedő alakja. A Német Tudományos Akadémia egyik pályázatán az esszéjével első díjat nyert, második helyre szorítva Kantot. Szegény zsidó családból származott. Fő műve a „Jeruzsálem, avagy A vallási hatalom és a zsidó vallás” (1783). 1767-ben írt Phaedon című értekezését a lélek hallhatatlanságáról. 😊

Tudományos értekező próza – egy szerződés

- A műfaj mint egy szerződés a szerző és az olvasó/befogadó között:
- Jogok és köteleességek mindkét oldalról:
  - Az olvasó/befogadó időt és energiát áldoz (és néha pénzt is fizet) a mű (pl. regény, film, tudományos cikk, szemináriumi dolgozat) befogadására.
  - A szerző cserébe valamit nyújt, például élményt, tudást, szórakozást.
  - A szerző tartja magát bizonyos szabályokhoz, a konvenciókat legfeljebb kis mértékben lépi át.
  - Az olvasónak a befogadás első pillanatától kezdve *a priori* elvárásai vannak a művel szemben. Ezek segítik hozzá ahhoz, hogy megkapja azt, amit keres.

Tudományos értekező próza – egy szerződés

- Például, mi a helyesírási szabályokhoz való ragaszkodás célja?

Tudományos értekező próza – egy szerződés

- Például, mi a helyesírási szabályokhoz való ragaszkodás célja?
  - *Azáltal, hogy alávetem magam a konvencióknak, jelzem, hogy az adott (pl. a tudományos) közösség részének tekintem magam?*
  - *Könnyebben és gyorsabban olvasható, ha a megszokott írásképet használom, és emiatt jobban átmegy a mondanivalóm is?*
  - *A helyesírás segíti a gondolatok precíz átadását?*
  - ...

Let's eat grandma!

Let's eat, grandma!

**PUNCTUATION
SAVES LIVES!**

Tudományos értekező próza – egy szerződés

- Igaz-e a magyar helyesírásra, hogy...
  - ... *az a kiejtést tükrözi?*
  - ... *nincsenek benne kivételek?*
  - ... *logikus?*
  - ... *kötelező érvényű?*
  - ... *szükségszerűen olyan, amilyen? (Avagy: önkényes konvenció?)*

Tudományos értekező próza mint a kurzus célja

- A kurzus célja:

a tudományos értekező

próza műfaji sajátosságainak

a megismerése és elsajátítása.

- Pontosabban: ebben a félévben elindulunk egy úton, amely még hosszú lesz, és még a mesterképzés és a doktori képzés során is van mit elsajátítani.
- + Érzékenyítés bizonyos problémák iránt + Felkészítés önmaguk fejlesztésére.

A félév során érintett területek

- Helyesírás, különösen a központosítás
- Stílus
- Szövegalkotás mondatokból, a szövegkohéziót segítő elemek
- A plágium fogalma és elkerülése,
hivatkozási rendszerek és bibliográfia *(a második félévben folytatódik)*
- Tipográfia, a szöveg esztétikus elrendezése
- A szemináriumi dolgozatokkal és a szakdolgozattal kapcsolatos elvárások

A kurzus a következő készségeket fejleszti:

- figyelem és tudatosság a helyesírási – különösen a központosági – nehézségek terén,
- koherens szövegalkotás a tudományos szöveg különböző (mikro-, mezo- és makro-) szintjein,
- figyelem és tudatosság a megalkotott szöveg esztétikus elrendezésével kapcsolatban,
- a tudományos értekező próza műfajaival kapcsolatos konvenciók iránti érzékenység,
- ...

A kurzus végére a hallgató képes lesz:

- egy féloldalas vagy oldalas esszé megírására a műfaj szabályai szerint,
- az egyszerűbb hivatkozási és bibliográfiai stílusok alkalmazására, a plágium elkerülésére,
- a tudományos szövegalkotás során hasznos számos segédeszköz használatára,
- ...

A kurzus végére a hallgató képes lesz:

- egy féloldalas vagy oldalas esszé megírására a műfaj szabályai szerint,
- az egyszerűbb hivatkozási és bibliográfiai stílusok alkalmazására, a plágium elkerülésére,
- a tudományos szövegalkotás során hasznos számos segédeszköz használatára,
- ...

Jelezzék, ha a félév során kihagyunk egy témát! Jelezzék, ha a felsorolt készségeket nem fejlesztjük eléggé! Jelezzék, ha az ígért tanulási célokat nem érjük el!

osiris

GYURGYÁK JÁNOS

A tudományos írás alapjai

Útmutató szemináriumi
és tudományos diákköri értekezést,
szakdolgozatot és disszertációt
íróknak

Kötelező irodalom

Gyurgyák János, *A tudományos írás alapjai: Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak* (Osiris Kiadó: Budapest, 2019)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Siptár Péter • Keszler Borbála • Tóth Etelka

Kis magyar helyesírás

100 szabálypont magyarázatokkal és példákkal
A magyar helyesírás szabályai 12. kiadása alapján

AKADÉMIAI KIADÓ

Kötelező irodalom

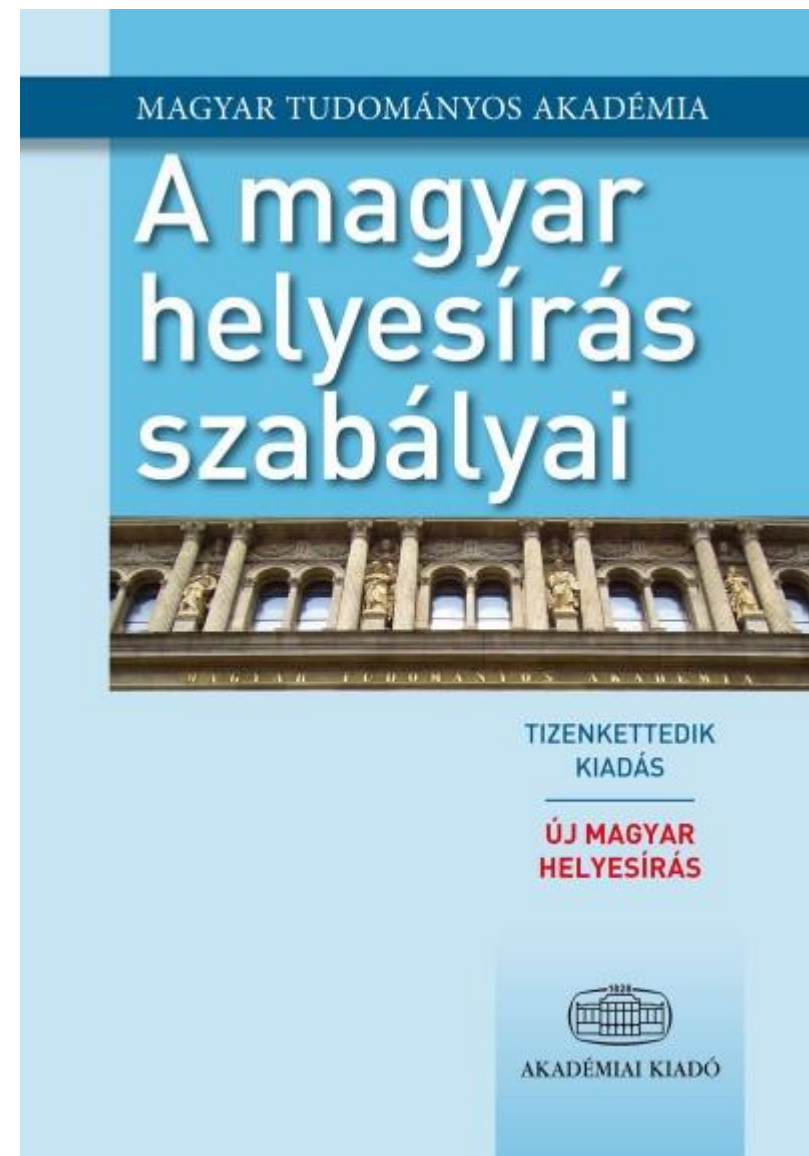
Siptár Péter – Keszler Borbála – Tóth Etelka,
*Kis magyar helyesírás: 100 szabálypont
magyarázattal és példákkal* A magyar
helyesírás szabályai 12. kiadása alapján
(Akadémiai Kiadó: Budapest, 2015)

Segédeszközök: helyesírás

- A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás (2015)
- *Helyesírási tanácsadó portál*: helyesiras.mta.hu
- <https://helyesiras.mta.hu/helyesiras/default/akh12>

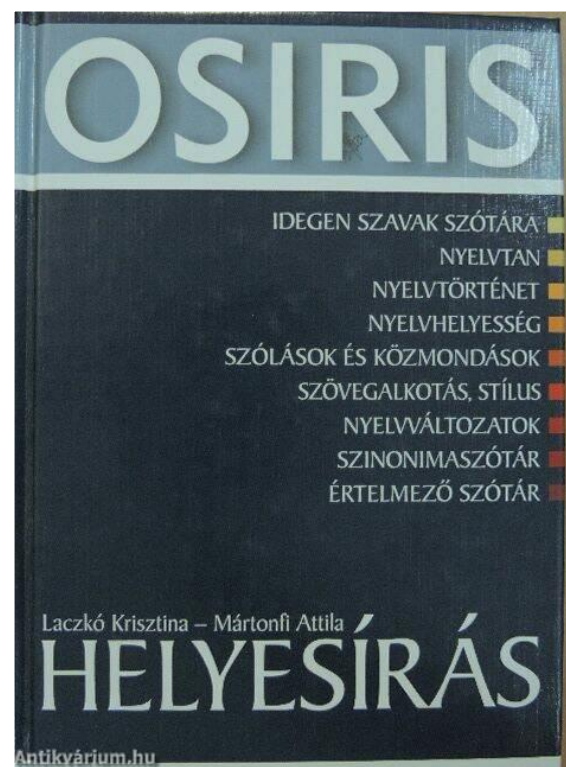

The screenshot shows the homepage of the Hungarian orthography portal. The header includes the logo 'helyesírás.mta.hu' and the tagline 'Helyesírási tanácsadó portál'. A navigation bar contains links for 'ESZKÖZÖK', 'HELYESÍRÁSI SZABÁLYZAT', 'ARCHÍVUM', 'MAGUNKRÓL', 'KAPCSOLAT', and 'BLOG'. The main content area features a sidebar with a list of topics: 'Általános tudnivalók', 'A betűk', 'A hangjelölés', 'A különírás és az egybeírás', 'A kis és a nagy kezdőbetűk', 'A tulajdonnevek írása', 'Az idegen közzszavak és tulajdonnevek írása', and 'Az elválasztás'. The main content area displays the title 'A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás' with the year '2015' and a search button labeled 'Keresés az oldalon'. Below this, there are sections for 'Általános tudnivalók', 'Írás és helyesírás', and 'A magyar helyesírás'.

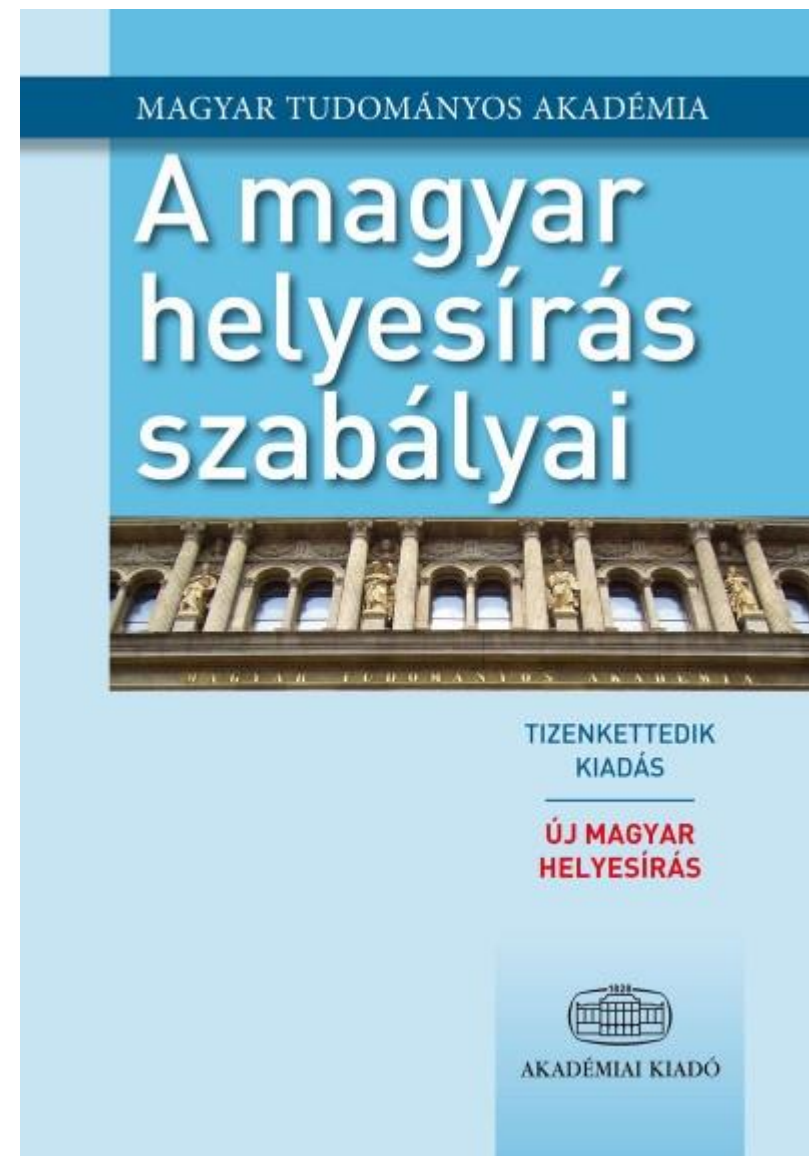
Segédeszközök: helyesírás

- A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás (2015)
- *Helyesírási tanácsadó portál*: helyesiras.mta.hu
- Laczkó – Mártonfi: *Osiris helyesírás* (Osiris Kiadó, 2006 – még az AkH11 alapján!)

Segédeszközök: helyesírás

- A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás (2015)
- *Helyesírási tanácsadó portál*: helyesiras.mta.hu
- Laczkó – Mártonfi: *Osiris helyesírás*
(Osiris Kiadó, 2006 – még az AkH11 alapján!)

- Fráter Adrienne: *PONS Gyakori Hibák A-Z*
Helyesírás 10-99 éves korig (Raabe Klett, 2019)
- és még sok más...

Segédeszközök: helyesírás

- A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás (2015)
- *Helyesírási tanácsadó portál*: helyesiras.mta.hu
- Laczkó – Mártonfi: *Osiris helyesírás*
(Osiris Kiadó, 2006 – még az AkH11 alapján!)
- Fráter Adrienne: *PONS Gyakori Hibák A-Z*
Helyesírás 10-99 éves korig (Raabe Kle...
- és még sok más...

Örömmel veszem a maguk
javaslatait,
tapasztalatait, tippjeit is!

Tudományos szövegalkotás

- Blaskó Ágnes – Hamp Gábor,
Írás 1.0: Az ötlettől a jól strukturált szövegig,
Typotex Kiadó: Budapest, 2007.
- Umberto Eco, *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* (Budapest, 2005).
- Gyurgyák János: *Szerkesztők és szerzők kézikönyve,* Budapest 2000.
- Bányai Viktória - Komoróczy Szonja Ráhel: „A héber és a jiddis” in:
Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila, *Helyesírás* (Budapest: Osiris, 2004)
pp. 261–267.

Tudományos szövegalkotás

észrevették azt,
hogyan a bibliográfiai
adatok formátuma
kaotikus?

- Blaskó Ágnes – Hamp Gábor,
Írás 1.0: Az ötlettől a jól strukturált szövegig,
Typotex Kiadó: Budapest, 2007.
- Umberto Eco, *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* (Budapest, 2005).
- Gyurgyák János: *Szerkesztők és szerzők kézikönyve*, Budapest 2000.
- Bányai Viktória - Komoróczy Szonja Ráhel: „A héber és a jiddis” in:
Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila, *Helyesírás* (Budapest: Osiris, 2004)
pp. 261–267.

Feladatok, jegyszerzés

A félévvégi aláírás feltétele:
legalább 75%-os órai
részvétel (SZMSZ 241. § (7))

- Heti beadandók:
  - 10-12 lehetőségből 8 alkalommal kell beadni.
(Az egyik alkalom a készülő szemináriumi dolgozat prezentációja órán.)
  - Aki nyolcnál többször adja be, annak a legjobb nyolc beadott feladat számít.
  - Alkalmanként max. 5 pont kapható. Így **max. 40** pont gyűjthető össze.
- Félév végén beadandó szemináriumi dolgozat:
  - Id. a következő dián,
  - **max. 30** pont.
- Zárthelyi teszt a félév végén, gyakorlati feladatokkal:
  - **max. 30** pont.

Összesen a félév során
max. 100 pont.
A ketteshez:

- min. 50 pont,
- min. 4 beadandó,
- ZH-n min. 15 pont.

Beadandó projekt

- Szemináriumi dolgozat egy szabadon választható témában.
- A munkafolyamat során, beleértve a téma kiválasztását, az adatgyűjtést és az írást, az oktató folyamatos visszajelzést ad a hallgatóknak, és önreflexióra készíteti őket.
- Min. 7500 leütés + értékelhető bibliográfia.
- Értékelés elsősorban formai szempontokból.
- Már most gondolkodjanak témán. Folyt. köv. a következő órán.

Jövő hétre

Olvasandó jövő hétre

- Kurzusleírás:

<https://birot.web.elte.hu/courses/2023-tudszov/tudszov.pdf>

- Gyurgyák János, *A tudományos írás alapjai* – Előszó, pp. 9–17.
- Siptár P. – Keszler B. – Tóth E., *Kis magyar helyesírás*, pp. 7–16.

Mi a véleményük az olvasottakról? Mindkettőről 10-10 percet fogunk beszélgetni a következő óra elején.

Beadandó feladat jövő hétre

- Írjanak nekem egy bekezdést, 100 szó terjedelemben.
- A téma: a véleményük a két feladott olvasmány közül az egyikről.
- Készítsenek belőle pdf formátumú fájlt.
- Küldjék el nekem a pdf-et emailben a birot@or-zse.hu címre.
- Határidő: vasárnap, szeptember 10-e, éjfél.

MOODLE

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem digitális oktatási felülete

ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ – ZSIDÓ EGYETEM
JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY – UNIVERSITY OF JEWISH STUDIES
בית־מדרש לרבנים – האוניברסיטה ללימודי היהדות בהונגריה

*Köszönöm a figyelmet,
vizontlátásra a jövő héten!*